

ERDÉLYI MAGYARÁG

Feladós szerkesztő:
Zágoni Dezső

Független politikai napilap, megjelenik minden nap. Szerkesztőségi órák: este 6-tól 10-ig. Szerkesztőség és k. adóhivatal: Oradea (Nagyvárad), Piața Mihai Viteazul (Nagypiac), 4. Telefon: 380.

Ara 1 lej

III. évfolyan 63. sz.

Kedd

1934. Március 6.

1

Miért épít 4800 új repülőgépet az Amerikai Egyesült Államok

Lehet-e háború a Távo'-Keleten?

Az orosz-amerikai meg nem támadási szerződés meggyőztette Japán helyzetét. -- Mindenki fél a háborútól. -- Tokió a japán dömpinggel magára haragította Európát. -- Egy orosz-amerikai háború esetén az angolok és franciák sem maradhatnak tétlenül.

Világszerte hatalmas feltűnést keltett a washingtoni szenátus legújabb határozata, melynek értelmében az Egyesült Államok 4800 új repülőgép sürgős építésére adott engedélyt. A repülőgépek nagy száma és az a tény, hogy a szenátus sürgősnek minősítette az építkezést, a távol-keleti események komolyságát látszik bizonyítani. A béke minden igaz barátja aggodalommal várhatja a kirobbanás előtt álló földulatot. Ha az amerikai szenátus hadügyi bizottsága sürgősnek találja 4800 új harci repülőgép építését, akkor az azt jelenti, hogy az USA veszélytől tart és még azt is jelenti, hogy Távo'-Keleten valami nagyon komoly dolog készül.

Tisztázódtak az erőviszonyok

Ezelőtt hat hónappal, amikor az USA még nem írta alá történelmi jelentőségű meg nem támadási szerződését a Szovjet Unióval, a távol-keleti helyzet teljesen zűrzavaros volt. Az Egyesült Államok, Japán és a Szovjet meg nem támadási szerződés viszonyban álltak egymással és nem lehetett tudni, hogy egy japán-orosz, vagy japán-amerikai háború esetén mit csinál a harmadik fél és mit csinál a számításból ki nem hagyható negyedik fél Kína.

A távol-keleti helyzet az egész világot aggasztotta és minden nap háború kitörésétől tartottak. A Szovjet-amerikai non-ageression szerződés azonban új szituáció elé állította a nagyhatalmakat és a helyzet valamelyest tisztázódott. Ugyanis tisztázódott annyiban, hogy most már biztos volt, hogy a Szovjet nem támadja meg az USA-t és viszont. De azt még mindig senki sem tudta, hogy ki támadja meg Japánt a kötött szerződést kötő állam közül és egy esetleges támadás esetén segít-e egyik a másiknak?

Az erőviszonyok mindenestre tisztázódtak és a sárga imperium külpolitikai helyzete megingott.

Kína élni akar

Mint már előbb említettük a három nagyhatalom bonyolult helyzetéből Kínát sem szabad megtagadni helyzeti fontosságát. A szerencsétlen háborúktól és ekmi katasztrófáktól gyengített és megtizedelt ország katonai szerveztségének inferioritása dacára is számottevő erőt képvisel hiszen 350 millió emberrel kell számolni.

És nagy kérdés, hogy egy nagyhatalom szervező kezei alatt nem-e válik féltelmetes hadsereggé a szétdult kínai tömeg. Csak be kell szervezni ezt az óriási országot és akkor rövid idő alatt újabb döntő tényező avatkozhat a távol-keleti kérdésekbe.

Visszont azt is meg kell állapítani, hogy Kínának nem igen van inyére a neki szánt szerep. Kínának elég volt a háborúba és élni szeret, minden harctól távol.

Lehet-e háború az Egyesült Államok és Japán között?

Az utóbbi hónapokban átlag naponta jelentek meg cikkek a világsajtóban egy esetleges orosz-japán, japán-amerikai háborúról. Hogy a döntő jelentőségű meg nem támadási szerződés ezt a háborús idegességet lefékezze, azt mi sem bizonyítja jobban mint az a tény, hogy Araki japán hadügyi-

Miért fegyverkezik az USA

Ilyen körülmények között önként adódik a kérdés. Miért fegyverkezik az Egyesült Államok? Támadó szándékkal? Nem arról szó sem lehet. Washington egész egyszerűen fél a japán imperializmus bekövetkező támadásától és érveket fértetve minden eshetőségre készen: fegyverkezik.

Pdíg Amerikának tudnia kell azt, hogy a sárga veszedelem, a japán dumping egész Európát felébresztette és ma, még inkább

miniszter a háborús párt vezére naponta tesz pacifista nyilatkozatokat.

A japán gőzhenger megrettent egy esetleges amerikai-orosz közös fronttól és hirtelen békülni akar.

Japánt belső válság gyötri, társadalmi ellentétek a végsőkig fokozódtak és a radikális paraszt párt komoly baloldali veszélyt jelent.

De Amerikában sem rózsás a helyzet. Tizenegy millió munkanélküli várja a megváltást Roosevelt terveitől és hallatlan nyomor tizedeli a lakosságot. Mindkét ország súlyos pénzügyi bajokkal küzd és egy háború kolosszális pénzügyi költségeit, ma egyik állam sem tudná elviselni.

Rooseveltnak nem lehet célja háborúba vinni a munkanélküli tömegeket és nagyon nehéz lehet elképzelni háborút a két ország között.

Mint valaha, érzi Európa a készülő nagy-keleti támadás eshetőségeit. Egy japán-amerikai háború esetén az angol flotta nem maradhat tétlen és a franciák tengeri erejét is megismerné Japán. Európa felismerte a nagy veszélyt és Japán egyelőre senkit sem támadhat meg. A Szovjet kommunistái csak fehér emberek és a ferde szemű japánok inváziójától még a polgári Európa is jobban fél, mint a vörös veszélytől.

Benes Németország felé közeledik

A cseh külgazdasági miniszter érdekes nyilatkozata Knickerbocker amerikai újságírónak

Prága, március 3.

Politikai körök értesülése szerint a cseh kormány tájékoztató lépéseket tett abban az irányban Berlinben, hogy lehetséges lenne-e egy a német-lengyel szerződéshez hasonló 10 éves meg nem támadási szerződést letesíteni Németország és Csehszlovákia között. Az e tekintetben megnyilvánuló német állás pont még nem ismeretes.

Benes cseh külügyminiszter nyilatkozott Knickerbocker a világhírű amerikai újságíró előtt Csehszlovákia külpolitikáját illetően és ez alkalommal kijelentette, hogy öt év alatt a mai német diktatúra teljesen elvesztheti jelenlegi fenyegető jellegét. Az Anschluss kérdését illetően Benes kijelentette, hogy Csehszlovákia ebben a tekintetben rábízta a döntést a nagyhatalmakra.

Amikor a borbélyt szereti a város népe

Chisineu, március 2.

Natan Zefet, a város legidősebb borbélymesterét 10.000 lejre büntették iparügyi kihágás miatt. Az öreg ember nem tudta a büntetést megfizetni és az a veszély fenyegette, hogy

öt hónapig elzárják.

Erre a hírre azonban megmozdult a város. Akció indult a büntetés összegének csökkentésére és az öreg borbély tisztelői négy nap alatt kifizették az összeget.

Felmentett az oradeai törvényszék egy sikkasztással vádolt perceptort

Oradea, március 3.

Még 1927-ben indult eljárás Dragatescu Episcopia Bihorului községbeli perceptor ellen, akit azzal vádoltak meg, hogy a körzete alá tartozó Sautan községben 27 ezer lejt sikkasztott. Az oradeai törvényszék csak most hozott ítéletet az ügyben és Teudan ügyvéd védőbeszéde után felmentette Dragaescut. Az ügyész nem felebbezett és az ítélet jogerős.

FILMPALACE

Hétfő

VIII. HENRIK magánélete

Főszerepben: Charles Laughton

Tömegbetegségek. Rheuma, csúsz és isiasz (ülőlégzsáka) a legelterjedtebb betegségek közé tartoznak. A hivatalos statisztikák szerint különösen rheumában szenvednek nagyon sokan. Nevezett betegségek leküzdésénél kitűnően beváltak a Togal-jab letták. Több mint 6000 orvos rendkívül elismerően és dicsőően nyilatkozott a Togal-natásáról.

RADIOMUSOR

HÉTFŐ

Bucuresti. 14.15: Könnyű lemezek 18: Rádió zenekar. 19.15: Niculescu P. népdalokat énekel 19.30: Rádiózenekar 20.20: lemezek. 21: Kamarazene 21.45: Ének 22.15: Negreanu Radu zongorázik.

Budapest. 11: Humoreszkek. (Felolvasás) Közben: gramofon 13.05: Csóka Jancsi és cigányzenekara 16.30: A rádió diák-félórája 17: Asszonyok tanácsadoja 18: Mándits szalonzenekar 19: Nemet nyelvlecke 19.30: Pusztay Sándor énekel. 20: "A magyar nép bölcsessége" előadás 20.30: Eszt hangverseny 21.50: Huszár Pufy vídám csevegése 22.20: Kelety Lilli zongorázik 23.15: Közvetítés a Dénes étteremből Rigó Jancsi és cigányzenekara muzsikál 24 és 30: Heinemann Sándor jazz-zenekara

KEDD

Bucuresti. 14.15: Gramofon 18: Banica Luca zenekar 20.20: Lemezek 21: Chicideanu Viorel énekel. 21.20: A rádiózenekar szimfonikus hangversenye.

Budapest. 11: Stein Aurel új útja 2. Perzsa versek (Felolvasás). 13.05: Orosz balalajke. 14.30: A m. kir. 1 honvédgyalog ezred zenekarának hangversenye 17. Előadás. 18: Közvetítés az Ostende kávéházból 18.45: Francia nyelvlecke 19.15: Goraonka zene 19.55: Ormos Gerő elbeszélése 20.30: Az Operaház előadásának ismertetése Az-tán Magyar Imre és cigányzenekara a Hungári étteremből

Kenyérrel akarja segíteni a kormány az inségeseket

Bucurestiből jelentik: Tatarescu elnök-lésével tegnap minisztertanácsot tartottak, amelyen főképpen mezőgazdasági kérdésekkel foglalkoztak. A buza és kukorica ellátás feltétlenül központi irányítást kíván és a kormány úgy határozott, hogy újból felállítja a gabona kormánybiztosságot, melynek vezetését Radu Irimie légügyi államtitkár-ra

bízták. A gabona-kormánybiztosság már a jövő héten újból megkezdte működését és most elsősorban a kukorica és buza-ellátásáról fog gondoskodni. Ellenőrzni fogják az árak alakulását és gondoskodik arról, hogy az inséges vidékek lakossága élelemhez jusson. Nem buza, hanem kenyert fognak adni a rászorulóknak.

Munkanélküliek tüntetése Londonban a felfegyverkezés ellen

London, március 3.

Tegnap este több munkanélküli, akik az éhségfelvonulásban is részt vettek, tüntetni kezdett a londoni utcákon és az Internacionálé éneklése mellett tiltakoztak az el-fegyverkezési politikáját. A rendőrség szétoszlatta a tüntetőket.

Szél és hűvös bőrt érdessé teszi.

FLOREAL tubusos krém

használatát három nap alatt bársonysimává teszi.

Kapható minden jobb szaküzletben, ha nem kapna, írjon

Romániai vezér-épviselet: Drogueria „Centrala” Oradea. Telefon 6-56.

Borzalmas szerencsétlenség Varsóban

A telorobant gránát 5 gyermeket darabokra tépett kilenc emeer életveszélyesen megsebesült

Varsó, március 3.

Tegnap délelőtt Varsó egyik utcáján a hazatérő iskolásgyermekek nagy érdeklődéssel egy fiatalember köré gyűltek, aki egy még a világháború idejéből visszamaradt gránátot akart széjjelszedni. A gránát egy szerre csak felrobbant és a széthulló szilánkok

öt gyermeket a szó szoros értelmében darabokra téptek. Másik kilenc személy életveszélyesen meg-

sebesült. Ezek közül is három még kórház-baszállításra közben kiszervezett. A többi sebesültek közül kettő felnőtt, a többiek gyermekek, szintén a halállal vívódnak.

A sebesültek között van az a fiatal ember is, aki a gránátot szét akarta szedni. A fiatalemberről, akinek neve Zamarjan, kiderült, hogy hírhedt zsebmetész, akit a rendőrség már hosszabb ideje hiábavalóan körözött.

Szeretett a halálig

Felakasztotta magát, mert rájöttek, hogy már nő és két élő gyermeke is van

Bucuresti, március 3.

Andrei Constantin, paunestii kereskedő Panciu városban ismeretséget kötött egy fiatal leánnyal. A kereskedő csakhamar szerelemre gyulladt a lány iránt és ennek szüleitől megkérte kezét. A szülők gondolkodási időt kértek és információkat szereztek be Andrei Constantinról. Nem kis meglepetésükre kiderült hogy

a kereskedőnek Paunestiben felesége és két gyermeke van.

Igyt érmészetesen amikor Andrei Constantin ismét megjelent a lány szüleinél, ezek felháborodva utasították ki a házból. A kereskedő erre

halállal fenyegette meg a lány szüleit ha leányukat nem adják hozzá. A megrémült szülők erre a rendőrségre si-
ettk és feljelentették a kereskedőt. A rend-

őrség Andrei Constantint letartóztatta. Ej-szakára bezárták a rendőrségi cellába ahol Andrei Constantin nadrágszíjára felakasztotta magát. Mire rátaláltak már halott volt.

Kérje mindenütt a

GOLF borotva-pengét!

az acélipar legkétségtelenebb alkotása és öröme lesz a borotválkozásban. Vezérképviselet: Friedman Armin, Oradea. Promenad Eminescu 16.

Köhögést, fulladást és a rekedtséget, megszünteti a orok és szájfüreget dezinficiálja és így a ragályos köhögés a tüdőfűcukorka

Ára 20 Lei. — Kapható a gyógyszertárakban. Készít: Osváth gyógyszerár. Târgu-Mureș.

KI A GYILKOS?

Detektiv-regény

55

— Ertem — bólintott Dick nyugodtan de ez a nyugalom vasakaratot és elszántságot takart. És hol van ez a hely!

— Csak akkor fogják megtámadni — felelte ünnepélyesen Andy — amikor szóltani fogom őket.

— Van még más, amit észlelni óhajtsz? — kérdezte Dick.

— Egyelőre nincs — felelte Andy — Csak még az — fordult Van Doornhoz — hogy ha véletlenül meggyilkolnának, minden attól függ, hogy mily gyorsan tudja a levelemet a Scotland Yardhoz kézbesíteni.

XVII. FEJEZET

Fenyegető viharfelhők hömpölyögtek az égen és takarták el az újhold arlóját azon az estén, amikor Andy Collinson 10 óra tájban kisurrant a "Hét harang" kóro ma a táján. Kedvezőbb időt nem is válasszhatott volna arra a fölfedező kémiszemlére, amelyet a fejében forgatott.

Az öreg templomig egyetlen teremtet lélekkel sem találkozott, de vállalkozásának kockázata voltaképpen csak itt kezdődött. Nyitott szemmel és minden neszre ügyelve lapult meg a Green Park Manor kerítésén mentén, mert jól tudta, hogy irgalmatlanul végeznek vele, ha fölfedezik. És másnap, talán százmérföldnyire innen, találta volna meg a holttestét, valahol a Romney mocsarak között, megfosztva még a ruháitól is, hogy senki föl ne ismerhesse.

De egyelőre minden körülmény a kezére játszott. Az éjszaka elég sötét volt, úgy hogy bujkáló alakját nem igen lehetett észrevenni, a lombos fák és a falkerítés árnyékában, a szél és a fák zugása pedig elnyelte lépéseinek zaját. Minden baj nélkül jutott el tehát a kerítés mentén egészen a kastély hátsó feléhez, amelynek sötét körvonalait élesen láthatta, mikor a hold kibukkant egy egy pillanatra a felhők mögül.

A falkerítés magasságát az ől magas volt de ahol összetorkollott, deszkakerítés húzódott föle válmagasságban az erdős rész fele. Valószínűleg valami magántulajdon kerítése volt és Andy erre kapaszkodva, elérte a kőkerítés peremét, amelyre aztán fölkapaszkodott.

Ott lovagolt tehát a kőfalon és vágó szemekkel fürkészte a komor kastélyt, mely alig volt föle két-háromszáz lépésnyire. Könnyű lett volna leugrani a parkba, de mégse merte megkockáztatni, mert a parkból sehogyse bírt volna ismét fölmászni a kőfalra.

Benn a parkban nem volt semmi élet — csak a lombok susogtak-zizegtek a meg-megismétlődő szélrohamokban és az a kísérgeties muzsika nem nagyon buzdította Andyt az előretörésre. Néma és kihalt volt maga a kastély is — csak egyetlen egy ablakban látszott viláosság, a legfelső emeleten — Bizonyára valakinek a hálószobája lesz — vélte Andy.

A riporter, ahogy megállapulta leskelődött a kőfalról a kastély felé, megbarnongva gondolt arra, hogy a gyilkos maláj, aki egyszer már orozva tört az életére, talán most is itt lappang valahol a sűrű bokrok közt, melyek a kastélyt környezik. Ő pedig fönt a kőfalon, akárhogy összekeveredik is, mégis csak jó célpont annak a gyorskezü késdobálónak. És mivel a parkba ugye ugorhatik be — voltaképpen semmi gyakorlati haszna nincs, ha itten vesztéget és megvárja, míg nyakába szakad a zivatar.

(Folyt. köv.)

Megszökött Cluiról egy öt- evre elítelt fegyenc

Cluj, március 3.

A cluji fegyház rabjai naponként rendszeres munkát végeznek vagy benn a fegyház területén, vagy pedig a városban. Pénteken reggel is egy ilyen fegyencsapat indult ki a városba munkára, két fegyveres

őr felügyelete alatt. Egy őrizetlen pillanatban Ciobanu Florea betörés miatt öt évre ítélt fegyenc futásnak eredt és mielőtt az őrök magukhoz térhettek volna, eltűnt. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a megszökött fegyenc kézrekerítésére.

Csendélet Ploesti mellett

Agyonverték haragosukat aztán rágyújtották a gabonaraktárt

Ploesti, március 3.

Gheorghe D. Cristea és Petre Bačiceanu Bustenari községbeli gazdálkodók évek óta ellenséges viszonyban éltek Alexandru Ianca nevű szomszédjaikkal. Ianca két ellenfele a múlt napokban elhatározta, hogy végeznek ellenfelükkel. A tegnap este furkós botokkal felszerelve lesben álltak Ianca házának kapujában és mikor ez kilepett a kapun, olyan súlyosan összeverték, hogy Ianca a kapott sérülések követ-

kezében még a helyszínen kiszenvedett. A minden emberi érzésükből kivetkőzött gyilkosok azonban még ezzel sem elégedtek meg. Behatoltak áldozatuk házának udvarába és

felgyújtották a gabonaraktárt amely teljesen leégett.

A kár igen nagy. A két gyilkos elmenekült. A csendőrség lázasan nyomoz és valószínű, hogy a mai nap folyamán sikerül is elfogni az elvetemült két gazdálkodót.

Jobbra tolódik az új spanyol kormány

Madrid, március 3.

Az új spanyol kormány Lerroux elnöke alatt szombaton megalakult. A kormány tagjai a régi maradtak, csupán a radikálpárt balszárnyának három tagját hagyták ki az új kabinetből. A kormányat szervezésére bizonyos fokú eltolódást jelelt a jobboldal felé, de ennek dacára is, ennek

a kormánynak ugyanazokkal a nehézségekkel kell megküzdenie, amelyek az előbbi Lerroux kormány bukását idézték elő. A kormányban új nevekként szerepelnek Fita Romero külügyminiszter és De Malerada közoktatásügyi miniszter, volt parisi spanyol követ.

Ez volt a köszönet

Baltavai verte főbe sógorát, amieri nem adott bort

Constanta, március 3.

Véres verekezés játszódott le tegnap este Constantába. Petrovici Joan napszamos tegnap estefelé láthatóan ittas állapotban beállított nővére lakására és bort kér. Az asszony kiszolgálta fivérét, aki mind ittasabb lett. Miután néhány liter bort megivott, újból italt követelt, amit azonban az időközben hazatért Socarici nevű sógora megtagadott. Petrovici a visszautasítás miatt annyira felindult, hogy

felkapta a szoba sarkában levő baltát és azzal jönni, zuzni kezdett. Amikor már a lakás teljes berendezését tönkretette, sógorának ronított és a baltával fejbe vágta.

Socavici eszméletlenül terült el a földön. Petrovici erre magához tért és megremülve vette következményétől, elmenekült. Később azonban önként jelentkezett a rendőrségen ahol letartóztaták, de életbenmaradásához kevés a remény.

Háromezer könyv szakadt rá egy angol tudósra, aki szörnyethalt

London, március 3.

Tragikus szerencsétlenség történt Dun-dee skót kikötővárosban. A városnak kétszáz éves hatalmas könyvtára van és a dun-deei antik könyvtár egész Angliában híres. Körülbelül huszezer kötet könyvet őriznek a díszes könyvtárban és öt jónévi tudós látja el a könyvtári tisztviselőket. A főteremben kilenc méter magasságú polcokon vannak a könyvek és az igazgatóságot már régen figyelmeztették arra, hogy a polcok nagyon rozoga állapotban vannak.

Hallishame hírneves tanár tegnap a könyvtárban a főteremben dolgozott.

A legmagasabb polcra egy foliánost akart kiemelni, amikor egy fűlsiketítő dördüléssel az óriás polc leszakadt és a szerencsétlen tanár zuhantak a könyvek. Háromezer könyv temette el a professzort, aki mint azt utólag megállapították, nem halt meg azonnal, hanem csak elájult.

A könyvtárban azonban nem tartózkodott senki és így mivel a szerencsétlenséget csak reggel fedezték fel, Hallishame professzor súlyos sebeibe elvérzett.

A tragikus szerencsétlenség óriási részvétet keltett egész Angliában.

